

Dr. KELE (KLÉGER) JÓZSEF
(1863–1929)

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye főügyésze

Kele József 1863. október 15-én jász redemptus család sarjaként Jászfelsőszentgyörgyön született, ahol apja, Kléger¹ József a szabadságharc hőse, a Lehel huszárezred volt kapitánya, községi jegyző volt.

Gyermekkorát részben Jászkóhalmán tölti, mert apja ügyvédként odakerült jegyzőnek, akit 1872-ben az újonnan létesített jászberényi törvényszékhez neveztek ki bírónak.

Gimnáziumi tanulmányait Jászberényben végezte. Tanárai közül különösen erős hatással volt rá Sági József, a történelem „kuruclelkű” tanára, valamint Ivanics Justinián ferencrendi szerzetes, aki a szabadságharcot mint vörössipkás katona harcolta végig.

Egerben hasonló szellemben folytatta jogi tanulmányait. Közben a jászberényi törvényszékkel együtt Szolnokra helyezték édesapját.²

Ügyvédi oklevelét 1891-ben szerezte meg. Szolnokon megyei jegyző lett, majd 1893-ban megválasztották vármegyei árvaszéki ügyésznek, és még ugyanabban az évben Szolnok város tűzoltósága főparancsnokának, majd 3 év múlva a Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Tűzoltó Szövetség elnökének. A vármegyénél később megválasztották főügyésznek, azonban politikai okokból el kellett hagynia beosztását.³

Hivatali elfoglaltsága mellett lankadatlanul tanulmányozta a jászkunok történetét. Vérző szívvel vizsgálta a jászkun kiváltságoknak 1702-ben történt megsemmisítését, a legdurvább jog- és törvénytírást. Örömmel látta, jász ősei milyen erőfeszítéssel váltják meg magukat 1745-ben, és hangoztatta a váltságösszeg – 515 000 rhénes forint – visszakövetelésének jogát. Oknyomozó történetíró alaposágával írta meg a terjedelmes folyamodást. Búvárkodásának eredménye 500 oldalas vaskos munkája, *A Jászkunság megváltása* c. kötet, amely 1903-ban jelent meg.⁴ E munka egy jogtörténeti mű, amely a maga nemében egyedülálló, miután felfogja és tartalmazza a Jászkunságnak az eladatását és az önmegváltását.⁵

1904. október 23-án Jászberényben nagygyűlést toborzott össze 25 jászkun községből, amely 18 tagú teljhatalmú bizottságot szervezett, hogy a váltságösszeg visszatérítését a magyar Szent Korona országai törvényházától követelje.⁶ Folyamodványokat írt, vagy küldöttsegeket vezetett, mint a jászkun redemptionális állandó végrehajtó bizottság elnöke a minisztériumba a kárpótlás ügyében, de eredménytelenül.

1914-ben, mielőtt a frontra került, a pápa személyes kihallgatáson fogadta dr. Kele Józsefet.⁷

Hazaszeretete törhetetlen, előrehaladott kora ellenére a harctérre vonult, és a 29. gyalogezredben az első naptól az utolsóig szolgált. Századosi ranggal szerelt le. Közben szenvedélyesen gyűjtötte a világháborús emlékeket. Volt fegyver-, érem-, kép-, képeslap-, s pipagyűjteménye is az 1917-ben készített ajándékozási szerződés szerint. A mintegy 10 000 darabból álló hatalmas gyűjteményét Jászberény városának ajándékozta.⁸ A Tanácsköztársaság

¹ Kléger nevét 1881-ben magyarosították.

² J.H. 1933.07.29.3–4. p.; J.H. 1929.06.30. 1. p.

³ Szolnoki fejek (Magyar Társadalmi Lexikon III. k.) Dr. Kele József szócikk.

⁴ J.H. 1933.07.29.3–4. p.; J.H. 1929.06.30. 1. p.

⁵ Szolnoki fejek (Magyar Társadalmi Lexikon III. k.) Dr. Kele József szócikk.

⁶ J.H. 1933.07.29.3–4. p.; J.H. 1929.06.30. 1. p.

⁷ X. Pius (1903–1914) vagy XV. Benedek (1914–1922).

⁸ J.H. 1933.07.29.3–4. p.; J.H. 1929.06.30. 1. p.

alatt, miután Szamuely Tibor pribékjei halálra keresték, Jászfelsőszentgyörgyön⁹, a szőlőjében tartózkodott, és szorgalmasan gyűjtötte anyagát a *Vörösek és fehérek Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében* című könyvéhez, mely később kiadásra is került. A Tanácsköztársaság, a román megszállás alatt lakását kirabolták, az ott lévő hatalmas gyűjteménye károsodott. Könyvtárának maradványait összegyűjtötte, és azt a Jász Múzeumnak szánta. A hiányzó könyvek beszerzésére 1925 elején a Jász Múzeum címére 2 500 000 koronát adományozott, melyet hamarosan 3 millió koronára egészített ki.

A Tanácsköztársaság bukása után visszatért Szolnokra. A hazáért való aggodás megtörte testét, lelkét, vagyona megcsappant, de a közügyért állandóan lelkesedett, dolgozott. Szolnok lakossága érdemeiért képviselőtestületi tagnak választotta, és vármegyei törvényhatósági tagsággal is megtisztelték.

Hatezer darabból álló könyvtárát halála után azzal kapta meg Jászberény város, hogy az alapja legyen a dr. Kele József nevet viselő, a nagyközönség művelődését szolgáló könyvtárnak.

A Jász Múzeumban a kiállított tárgyak között látható a Jászkun Kerületek partikuláris jövedelmének kasszája, egy nagy vasláda. A ládán lévő jelzésből nem tűnik ki, így az utókor nem tudja, hogy múltunk e becses emléktárgyának megmaradását Kele Józsefnek köszönhetjük. Bizonyítja ezt az ajándékozási irat: „*Vasláda, mely a hármaskerület megszűnésekor Jász-Nagykun-Szolnok vármegye központi pénztárába került. Amidőn a vármegyei és árva pénzek állami kezelés alá vétettek, mint történelmi ereklyét Bagossy Károly alispán dr. Kele Józsefnek ajándékozta.*” Vagyis az enyészettől az ő gyűjtőszenvédélye mentette meg, és hagyta ránk.¹⁰

A „Jászok Egyesülete Budapesten” tagértekezletén 1928. november 4-én dr. Kele József röviden vázolta a Jász megye létrehozásának fontosságát, és felsorolta annak előnyeit. Felhívta az egyesület vezetőségének a figyelmét, hogy ebben az ügyben is igyekezzék hathatós működést kifejteni. Éljenzéssel fogadták javaslatát. Czettler Jenő véleménye szerint az egyesület ilyen politikai jellegű feladattal nem foglalkozhat, de természetes, hogy minden tag a legmesszebbmenőkig egyetért ezzel a mozgalommal, és törekszik, hogy a kezdeményezés minél előbb elérje a célját.¹¹ Dr. Kele József az 1928. december 10-én tartott közgyűlésen önzetlenül felajánlotta az egyesület számára a *Jász testvérek* c. könyvének kiadási jogát, valamint az ebből befolyó hasznot.¹² E könyv kiadására nem került sor, mert a szerző féléven belül elhunyt.

Jászberényben a vasúti hídnál lévő kertjét a reálgimnáziumnak adományozta.¹³ Szolnokon és a megyében a tűzoltó egyletek fejlesztésén dolgozott. Ezen munkáját elismerve a belügyminiszter 1924-ben tűzoltó főparancsnoknak nevezte ki.

A budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen 1928-ban tárgyalták, hogy a Jászkunok köz- és közigazgatási jog oktatásához magántanárnak alkalmazhassák.¹⁴

A fáradhatatlan jász harcost a váltságösszeg visszatérítési ügye élete végén ismét foglalkoztatta. Újabb jászkun redemptiós bizottság összehívását tervezte a budapesti vármegyei székházba, hogy a jászkun megváltás tekintélyes összegét a Habsburg-családtól visszapereljék. Elgondolása megvalósításába azonban közbeszólt betegsége, majd halála.¹⁵

1929. június 21-én Szolnokon hunyt el. A jászberényi Szolnoki temetőben¹⁶ helyezték végső nyugalomra az „*egyik legkiválóbb jász vezért*”.

⁹A lakosság igazán sohasem tudta meghúzni a határt, hogy a Bánhegyi-szőlő tulajdonképpen Felsőszentgyörgyhöz, vagy Berényhez tartozik. Hivatalosan a jászfelsőszentgyörgyi határ része volt, és ma is az. Ebből adódik, hogy hol a berényi, hol a felsőszentgyörgyi szőlőt említik Kele József búvóhelyénél.

¹⁰SUGÁRNÉ: 2003, 124–125. p.

¹¹Pernyész Mihály hagyatéka. Jegyzőkönyv 1928.11.04. JMTDT.

¹²Pernyész Mihály hagyatéka. Jegyzőkönyv 1928.12.10. JMTDT.

¹³A Kele József által adományozott földdarab jelenleg is a gimnázium közösségének a tulajdonában van. Bérbeadással hasznosítják.

¹⁴Szolnoki fejek (Magyar Társadalmi Lexikon III. k.) Dr. Kele József szócikk.

¹⁵SUGÁRNÉ: 2003, 124–125. o.

¹⁶A jászberényi Szolnoki (úti) temetőt 1930-ban a Szent Imre-év alkalmával nevezték el Szent Imre temetőnek.

Halálának 80. évfordulója évében, 2009. május 6-án, a Jászok napján, a Tűzoltók napja alkalmából emlékeztek dr. Kele Józsefre, aki 41 éven át volt a szolnoki tűzoltóság elnöke, s egyben a Jász-Nagykun-Szolnok megyei Tűzoltó Szövetség alapítója és elnöke. Sírját felújították, ünnepélyes keretek között felszentelték és megkoszorúzták.¹⁷

Jászberény, 2017.

Megjelent:

Dr. Suba Györgyné: Jászok Egyesülete Budapesten 1921–1946. Budapest, 2017. 169. o.

Dr. Suba Györgyné

¹⁷ BESENYI Vendel: Tűzoltók ünnepe Jászberényben. In: Berényi Kárméntó XVI. évfolyam 2. sz. 2009. december